

Zinātniskās izpētes pasūtījums - priekšizpēte

“Izstrādāto kūdras lauku izmantošana zemkopībai”

Ziņo:

Dr.silv. & Mg.biol.

Dagnija Lazdiņa

LVMI Silava vadošā pētniece

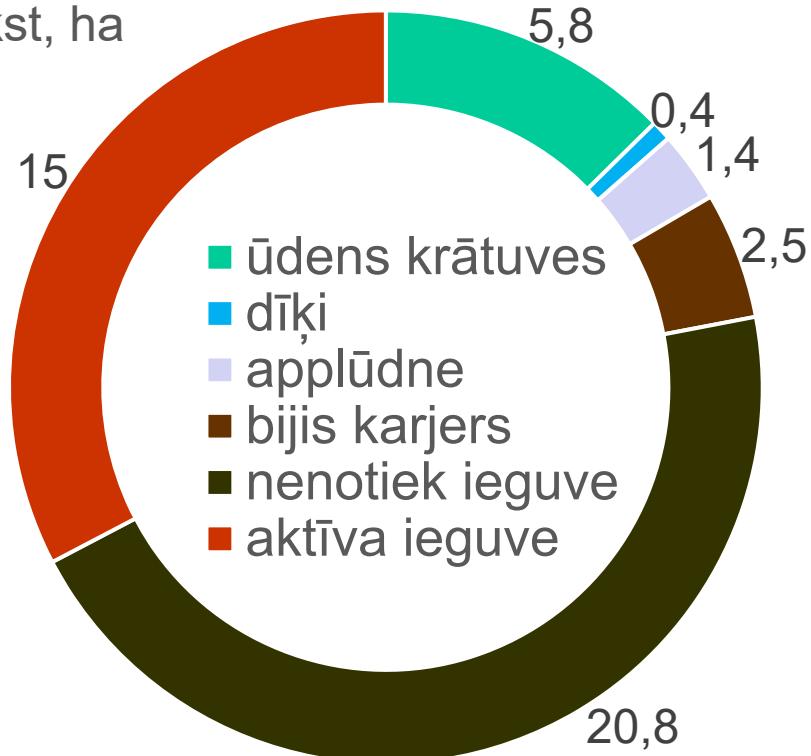
Meža atjaunošanas ieaudzēšanas un kokaugu stādījumu ārpus meža radošā grupa

Rīgas iela 111, Salaspils, Salaspils novads LV-2169, Latvija

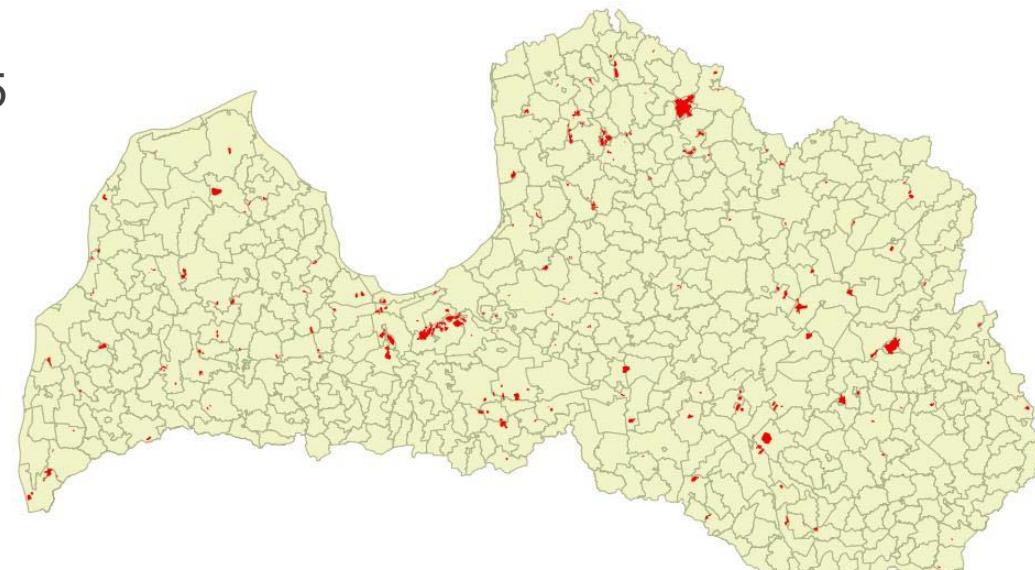

Valsts mērogā

Tūkst. ha

50 0 50 100 150 200 km

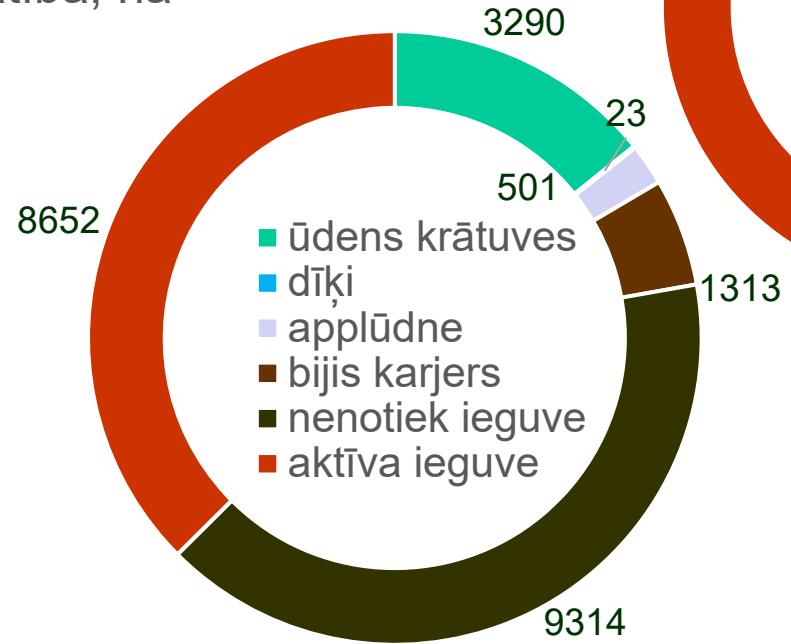
Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

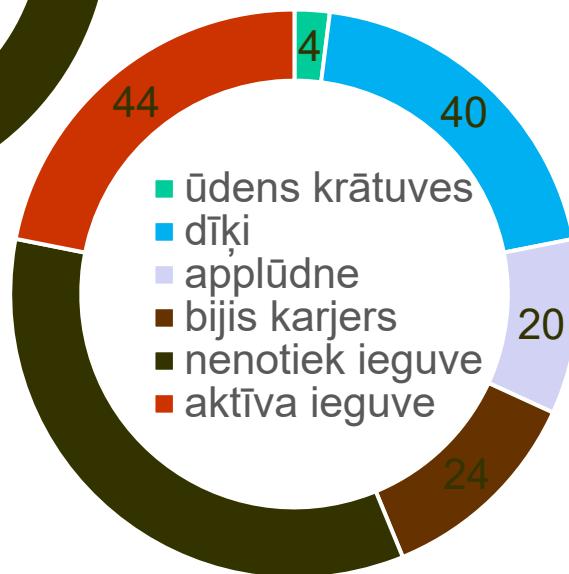
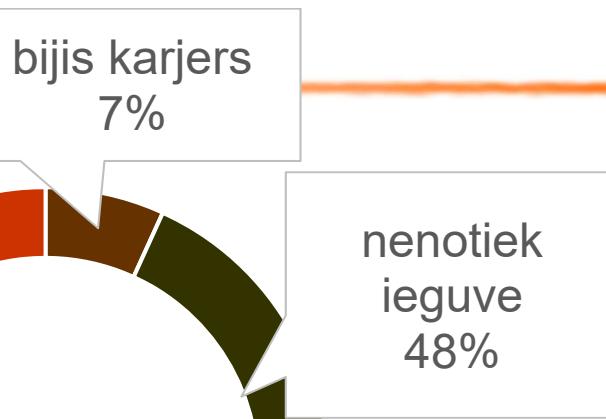

Kūdras lauki LVM (pēc 2013.gada ortofoto datiem)

~ platība, ha

skaits

Pētījuma mērķis

Veikt:

- ✓ priekšizpēti, apzinot vismaz 15 inovatīvus produktus ar augstu pievienoto vērtību, kas iegūstami, pārstrādājot kultivētos augus vai to augļus;
- ✓ veikt ekodizaina analīzi akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" (turpmāk – LVM) definētiem alternatīviem bioproduktiem;
- ✓ sagatavot un pamatot perspektīvāko jauno produktu sarakstu.

Pētījuma mērķa sasniegšanai izvēlētās pieejas:

- zemkopības kultūru kā izejvielu ieguve inovatīvu produktu ražošanai - sagatavoti agrotehniskie apraksti izstrādāto kūdras lauku turpmākai apsaimniekošanai audzējot zemkopības kultūras;
- produktu grupu pieeja - identificējot kādas produktus grupas iespējams iegūt, pārstrādājot/ izmantojot izaudzētās izejvielas – veikti ekonomiskie aprēķini, ekodizaina analīze un aprēķinātas SEG emisijas 5 inovatīvu produktu izejvielu grupām.

Darba uzdevumu izpilde

Pasūtītāja definētā projekta sasaiste ar projektu LIFE REstore - "Degradēto purvu atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā" un LVAFA finansēta projekta "Latvijas kūdras atradņu datu kvalitātes analīze, ieteikumu sagatavošana un uzlabošana atradņu uzlabošanai un izmantošanai valsts stratēģijas pamatkumentu sagatavošanā" pieredzi, uzdevumiem un sasniegtajiem rezultātiem.

- ✓ Sagatavots apskats par izstrādāto kūdras lauku tālākas saimnieciskas izmantošanas sasaisti ar ilgtermiņa un vidēja termiņa plānošanas dokumentiem;
- ✓ Sniegta informācija, kādi papildus dati tiks iegūti pēc LVAF un LIFE REstore projektu īstenošanas;
- ✓ LIFE REstore projekta parauglaukumos uzņemtās fotogrāfijas izmantotas priekšizpētes projekta ietvaros, sagatavotā informatīvā materiāla - ziņojuma par kūdras lauku tālākas izmantošanas kritērijiem - ilustrēšanai.

"Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam" un "Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.– 2020. gadam" Izpildes kritēriji, kas attiecināmi uz priekšīzpētes projektā apskatītajām salmnieciskajām darbībām un ietekmi uz uzstādīto mērķu

425 Lauksalmniecības zemju apsalmniekošana

40.Meža līnūms (NAP 429)

39.Bioloģiskajā lauksalmniecībā izmantotās platības (NAP 424)

38.Lauku putnu Indekss (NAP427); meža putnu Indekss...

37.Tpaši aizsargājamo dabas teritoriju platības Ipatvars

36.Siltumnefekta gāzu emisijas (NAP 199)

35.Dabas resursu izmantošanas produktivitāte (NAP 95)

32.Inovatīvu produktu apgrozījums (NAP 179)

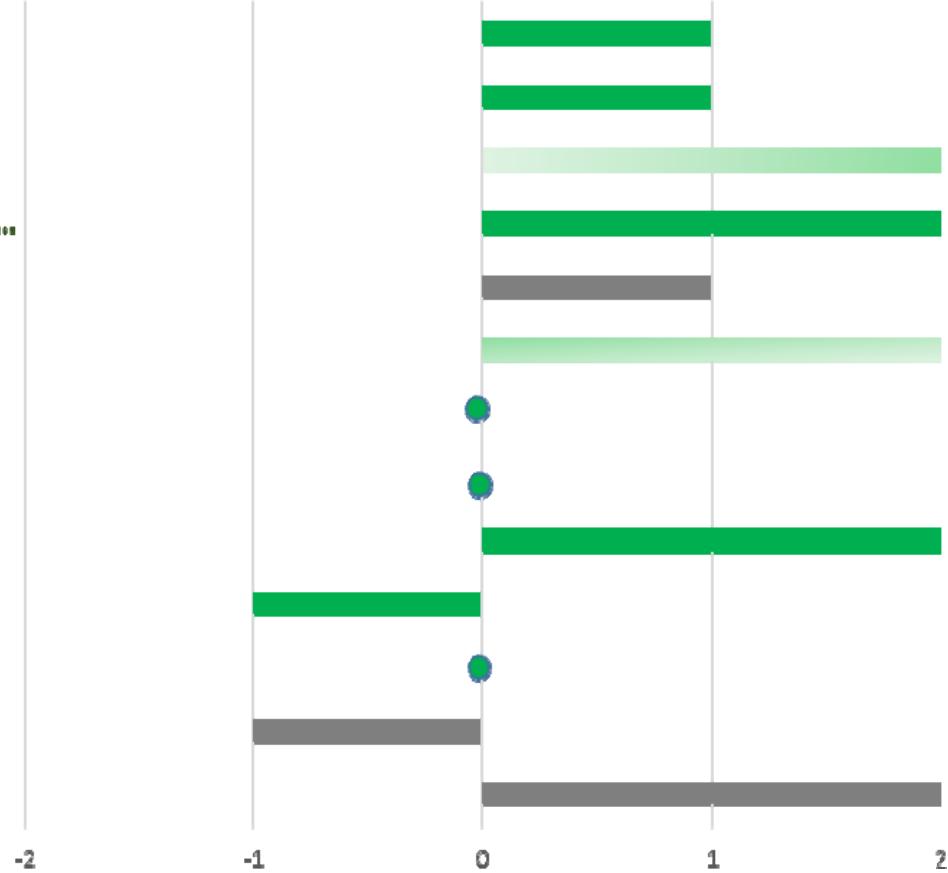
31.Atjaunojamo energoresursu Ipatvars (NAP 196)

28.Izdevumi pētniecībai un attīstībai

27.Energoatkarība (NAP 198)

26.Ārējās tirdzniecības bilance

15.Darba spēka produktivitāte

"2" – labi: skaidra, stabila virzības atbilstība stratēģiskajam mērķim vai pat labāka;

"1" – apmierinoši: virzība nav stabila vai pastāv neliela neatbilstība stratēģiskajam mērķim;

"0" – vāji: progress virzībā uz stratēģisko mērķi, būtiski atpaliek no vēlamā;

"-1" – neapmierinoši: vērojamās tendences ir diametrāli pretējas vēlamajām.

«Pētījuma» rezultātu ieviešanas ietekme uz kritēriju izpildi - **Pozitīva/Neitrāla**

Darba uzdevumu izpilde

Kultūru audzēšanas agrotehnisko aprakstu sagatavošana.& Analīze par starptautiskajā zinātniskajā un profesionālajā literatūrā aprakstītajām inovācijām ogulāju un biomasas kultūru audzēšanā izstrādāto kūdras lauku platībās.

Sagatavoti agrotehniskie apraksti par kārklu, papeļu (divas ierīkošanas stratēģijas), apšu hibrīdu, baltalkšņu, priežu, eglu, bērzu, melnalkšņu, krūmmelleņu (augsto un zemo), lielogu dzērveņu, brūkleņu, lāceņu, miežabrāļa, timotiņa (biomasai vai sēklai), lapsastes, bastardāboliņa, niedru auzenes kultivēšanu izstrādātajos kūdras laukos.

Pielikums «Kultūraugu audzēšanas agrotehniskie apraksti»

Darba uzdevumu izpilde

Kritēriju, kādos gadījumos izstrādāto kūdras lauku platības piemērotas attiecīgajam turpmākam izmantošanas veidam, definēšana, izdalot divu veidu aktivitātes - (1) katras izvēlētās kultūras audzēšana (stādījumu ierīkošana, kopšana, augšanas apstākļu nodrošināšana un audzēšanas risku mazināšana, ražas novākšana pirmapstrādei); (2) appludināšana, veidojot jaunus ūdensobjektus vai veicinot dabisko ekosistēmu atjaunošanos.

Sadarbojoties kūdras pētniekiem un agronomiem, izveidots kritēriju saraksts – matrica izstrādātā kūdras lauka stāvokļa piemērotības kāda no kultūraugiem audzēšanai, ūdenstilpu izveidošanai, vai atstāšanai dabiskam renaturalizācijas procesam, ja tāds jau uzsācies, noteikšanai.

Kultūru audzēšanai nepieciešamo pasākumu kopums, tai skaitā augsnes sagatavošanas nepieciešamība, iekļauts agrotehniskajos aprakstos, bet izmaksas atspoguļotas sociālekonomiskā aprēķina izejas datos.

kritēriju saraksts – matrica

Ar modeli «Kritēriji kūdras lauka stāvokļa atbilstībai renaturalizācijas veidam un zemkopības kultūrai» paredzēts stādāt vairākos solos:

Pirmais: Izvēlas vēlamo zemes lietošanas veidu – "lauksaimniecībā izmantojama zeme" vai "mežs"

Otrais: Izvēlētajā izklājlapā (atbilstoši zemes lietošanas veidam) veic atzīmes «x» C kolonnā - "Izstrādātā kūdras lauka/atradnes stāvokla atbilstība", ja kritērijs atbilst rekultivējamās atradnes stāvoklim.

Trešais: Veiktās atzīmes atlasa ar filtrēšanas funkcijas palīdzību, kas sniedz iespēju izvērtēt, kurām kultūrām atbilstošie augšanas apstākļi sakrīt ar konkrētās atradnes/lauka esošo stāvokli, nosakot tās piemērotību rekultivācijai - sagatavojot vietu laukumsaimnieciskai vai mežsaimnieciskai izmantošanai audzējot kādu no kultūraugiem, jebšu labāk izvēlēties citu rekultivācijas panēmienu.

Darba uzdevumu izpilde

Kultūru audzēšanas sociālekonomiskā izvērtējuma sagatavošana.

Agrotehniskajos aprakstos iekļautajām 18 kultūraugu sugām sagatavots kultūraugu audzēšanas sociālekonomiskais apraksts (bruto peļņa vai zaudējumi, EUR ha⁻¹; bruto rentabilitāte, %; ieguvumu un izmaksu attiecība (B/C); tīrā tagadnes vērtība (NPV), EUR ha⁻¹.)

Kultūraugi kurus izdevīgi audzēt:

- kārkli;**
- apšu hibrīdi;**
- krūmmellenes;**
- lielogu dzērvenes;**
- brūklenes;**
- miežabrālis;**
- timotiņš (sēklai).**

Kultūrauga suga	Bruto peļņa vai zaudējumi (gadā, kad nav ražas), EUR ha ⁻¹	Bruto peļņa vai zaudējumi (1. ražas gadā), EUR ha ⁻¹	Bruto peļņa vai zaudējumi (katrā nākamajā ražas gadā), EUR ha ⁻¹	Bruto rentabilitāte (1. ražas gadā), %	Bruto rentabilitāte (katrā nākamajā ražas gadā), %	Ieguvumu un izmaksu attiecība (B/C)	Investīcijas plānotācijas ietekošanai, EUR ha ⁻¹	NPV, EUR ha ⁻¹
Kārkli	-72	929	1321	75	81	2.9	1483	4819
Papeles (0.2 m spraudeni)	-171	4435	0	44	0	1.3	1133	2589
Papeles (1.2 m spraudeni)	-160	3140	0	44	0	1.3	1529	2367
Apšu hibrīdi	-196	6349	5989	57	54	1.6	1414	3618
Baltalksnis	-150	1803	0	41	0	1.1	1144	1357
Egle	-150	4955	0	59	0	1.3	1133	253
Priede	-150	4731	0	62	0	1.2	1080	201
Bērzs	-150	3997	0	54	0	1.2	1168	287
Melnalksnis	-150	2505	0	42	0	1.2	1168	287
Krūmmellenes	-3858	-1808	19285	-69	77	3.8	32030	260271
Mellenes	-2525	886	8698	32	72	2.5	74561	146404
Lielogu dzērvenes	-7226	3284	29924	40	74	3.4	30585	358411
Brūklenes	-6900	15194	21254	61	65	2.7	186620	389680
Lācenes	-6759	1874	2831	36	45	0.9	30014	26190
Miežabrālis	-192	551	371	55	45	1.8	924	3253
Timotiņš (biomasai)	-319	57	-18	12	-5	0.9	929	590
Timotiņš (sēklai)	-292	2170	1850	88	86	13.5	970	7378
Lapsaste	-319	-18	-18	-5	-5	0.9	1020	566
Bastardābolīņš	-190	115	40	24	10	1.0	949	895
Niedru auzene	-319	57	-18	12	-5	0.9	1011	644

Darba uzdevumu izpilde

Aprakstu sagatavošana par pārstrādājot kultivētos augus vai to daļas, iegūstamiem inovatīviem augstas pievienotās vērtības produktiem un to ražošanas tehnoloģijām:

- Piedāvājot inovatīvu produktu sarakstu, no kura Pasūtītājs izvēlēsies 15 produktus, par kuriem ievācama tos raksturojošā informācija;
- Pasūtītāja definētajam uzstādījumam atbilstošu aprakstu sagatavošana.

Pamatota perspektīvāko, inovatīvo produktu saraksta izveidošana.

	Kultūrauga kods	Kultūraugs	Produkti ar pievienoto vērtību
1	645	Kārkli	šķeldas (biokurin.); granulas; kokogles; klūgas; malka; droga; bites - putekšņi
2	644	Papeles	šķeldas (biokurin.); malka; šķeldas (tehnol.); kokogles; finieris (saplāksnis); finieris (sērkociņi); dēļi taras; slotas kāti; stādmateriāls – spraudeni; bites - vasks
3	644	Apšu hibrīdi	šķeldas (biokurin.); malka; šķeldas (tehnol.); taras dēļi; jumta skaidas (lubīni); sauna u.c. apdares dēļi; finieris (saplāksnis); finieris (sērkociņi); grīdas dēļi (kūtīm!)
4	646	Baltalksnis	šķelda; malka; zāgmateriāls; taras dēļi; kokogles
5		Priede	šķeldas (biokurin.); malka; šķeldas (tehnol.); zāgmateriāls; finieris (saplāksnis); sveķi; darva
6		Egle	šķeldas (biokurin.); malka; šķeldas (tehnol.); papīrmalka, apalkoksne
7		Bērzs	Miza (inovatīviem produktiem); koksnes milti; šķeldas (biokurin.); šķeldas (tehnol.); malka; zari (slotas, slotīnas); kokogles (Grafikiem, kurināmais, aktivizēta - filtrācijām, medicīnai); finieris (saplāksnis); pumpuri; amatniecība; zāgmateriāls; amatniecība (piem.likstis)
8		Melnalksnis	zāgmateriāls; finieris (drāztais); malka; šķeldas (biokurin.); mizas (tanīns-vīna ražošanai); amatniecība (ķipji, mucas, mēbeles); pumpuri (medicīna. pret caureju, drudzi)
9	924	Krūmmellenes	ogas (svaigas); sula; kompots; likieris
10	952	Šaurlapu krūmmellenes	ogas (svaigas); sula; ievārījums; likieris; sukādes
11	934	Lielogu dzērvenes	ogas (svaigas); sula; ievārījums, džems; sukādes šokolādē; ogas pūdercukurā; likieris, vīns; stīgas (stādmateriāls); medicīna - droga, ķīmiskai pārstrādei; izeviela kosmētikas ražošanā
12	952	Brūklenes	ogas (svaigas); ievārījums, džems; medicīnā - droga (ogas, lapas)
13	641	Miežabrālis	sēklas; biomasa – biokurināmais; biomasa - zaļmasa uz biogāzi; siens lopbarībai; lolojumdzīvnieku barība vai pakaiši - granulas
14	952	Lācenes	ogas (svaigas); ievārījums; likieris; medicīnā - droga (ogas, lapas); izeviela kosmētikas ražošanā
15	731	Timotīš biomasai	siens – lopbarībai; biomasa – biokurināmais; biomasa - zaļmasa uz biogāzi; lolojumdzīvnieku barība vai pakaiši - granulas
		Timotīš sēklai	Sēklas; sausna - salmi – biokurināmais; sausna - salmi - pakaišu materiāls
16	713	Lapsaste	siens – lopbarība; biomasa – biokurināmais; biomasa – biogāze; lolojumdzīvnieku barība vai pakaiši – granulas
17	725	Bastardāboliņš	Sēklas; biomasa - svaiga uz biogāzi; biomasa rullos – barība; nektārs - medus
18	737	Niedru auzene	siens – lopbarība; biomasa – biokurināmais; biomasa - uz biogāzi; lolojumdzīvnieku barība vai pakaiši - granulas

Inovatīvo produktu grupas

Pieci izvēlētie produkti:

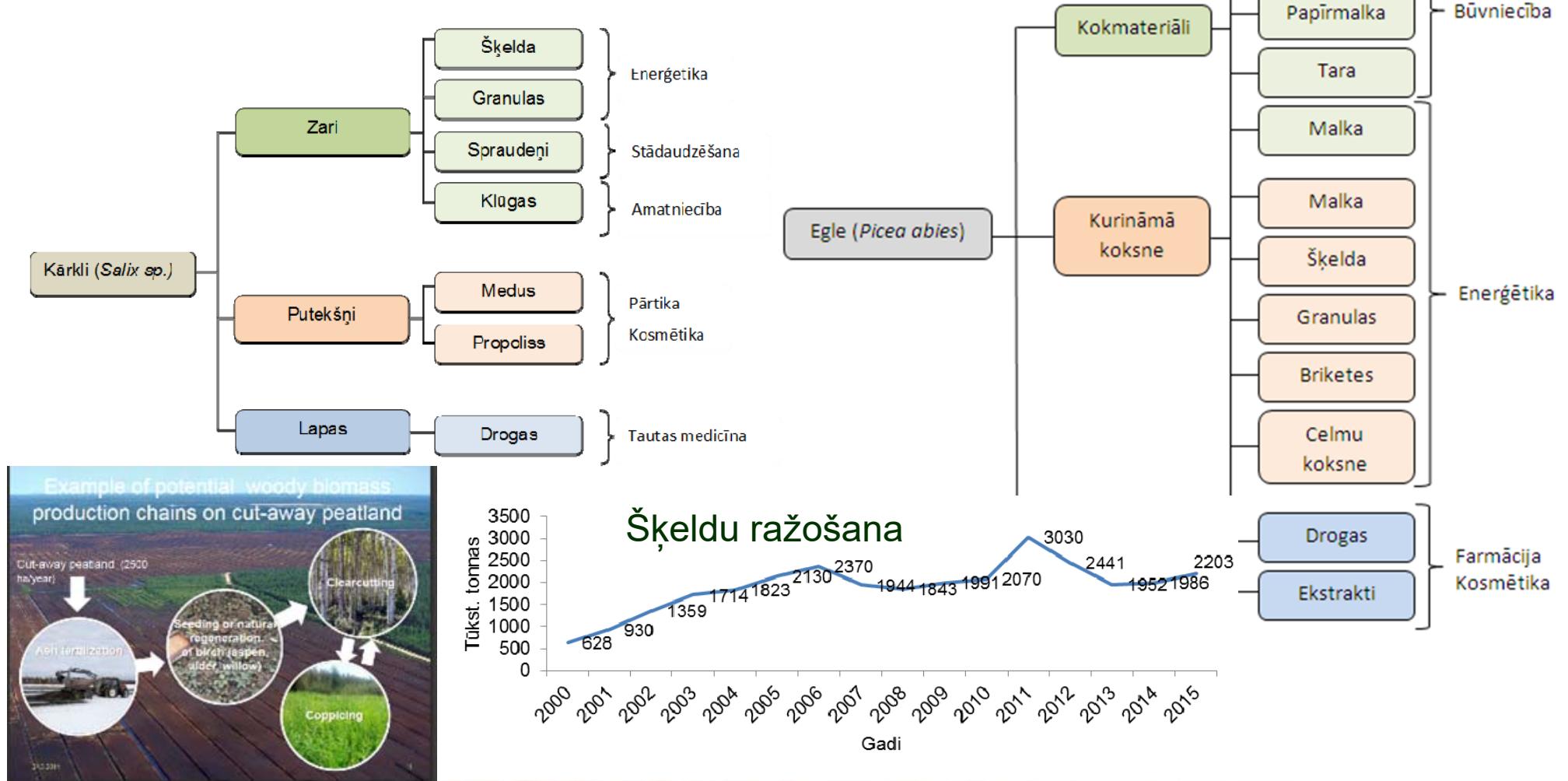
- ✓ **egle kokmateriāls - apaļkoku ieguvei;**
- ✓ **lāceņu augļu izmantošanas iespējas;**
- ✓ **kārkli enerģētikai;**
- ✓ **brūklenes audzēšana un tās augļu izmantošana farmācijā – drogas;**
- ✓ **spraudeņstādu audzēšana (dzērvenes, zilenes, jo orientējoties uz vietējo selekcijas materiālu).**

GRUPA	IZEJVIELA	PRODUKTS	SUGAS
pārtika	materiāls	koksnē	papīmkalka pakaļi kokmateriāli amatniecība
		celuloze	papīrs, kartons
		ogas	svaigas saldētas sukādes džemi/ ievārījumi BBQ mērcē
			sula sīups
	biomasa		alkoholiskie dzērieni
		lopbarība - siens, skābsiens	lopbarība - siens, skābsiens
		lolojumdzīvnieku barība	lolojumdzīvnieku barība
	nektāraugi dravniecībai	granulas	granulas
		medus	medus
		puteķšņi	puteķšņi
enerģētika	cietais biokurināmais	granulas	miežabrälis, niedru auzene, timotiņš, lapsaste, koku skeldas, malka, kokrūpniecības ražošanas atliekas skaidas
		šķeldas	
		malka	
	zaļā biomasa biogāzes ieguvei	biomasa biogāzei	miežabrälis, niedru auzene, timotiņš, lapsaste, bastardābolīš
		šķidrais kurināmais	visas koku sugas
	medicīna	farmācija	droga izvilkumi
		izvilkumi	karkli, bastardābolīš, dzērvenes (egas), zemās mellenes (egas, lapas), brūklenes (egas, lapas), lācenes (egas, lapas)
		ķīmiskā pārstrāde	dzērvenes, krūmmellenes, zemās mellenes, brūklenes
		bišu maize	blakusprodukts, puteķšņiem no visiem augiem
		vasks propoliss	papele, apse karkli, bērzi, alkšņi (vairāk kā blakus produkts)
augu reproduktīvais materiāls	biškopības produkti	izvilkumi	dzērvenes, lācenes, brūklenes, karkli
		ķīmiskā pārstrāde	dzērvenes, zemās mellenes, lācenes, brūklenes
	kosmētikas	sēklas un žāvētas mizas (skrubjiem)	dzērvenes, zemās mellenes, lācenes, brūklenes
		izvilkumi	
	generatīvi	sēklas	priede, bērzs
	vegetatīvi	stigas spraudenji	dzērvenes karkli, papeles, krūmmellenes, mellenes, brūklenes, lācenes

Darba uzdevumu izpilde: koksne - materiāls un energo resurss

Inovatīvā produkta potenciālās tirgus cenas un noieta apzināšana.

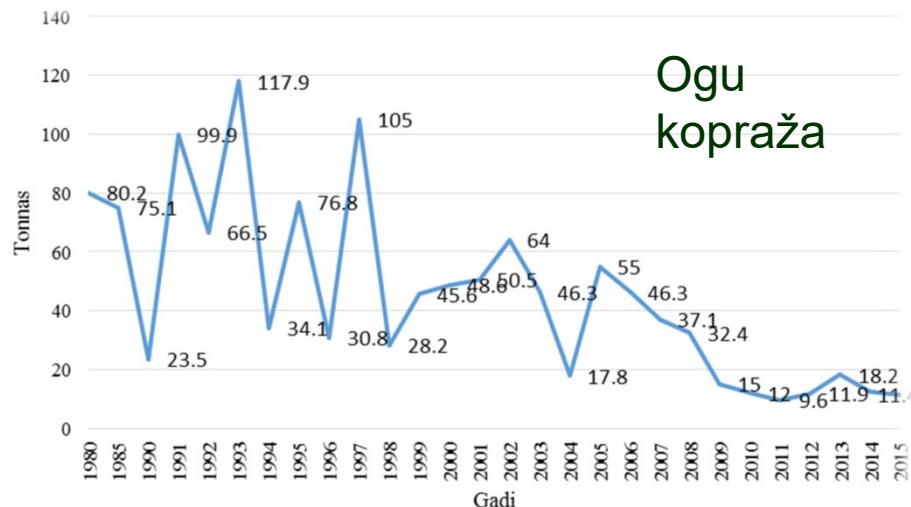

Pētījums veikts a/s "Latvijas valsts meži" un LVMI Silava
2011. gada 11. oktobra memoranda
"Par sadarbību zinātniskajā izpētē" ietvaros

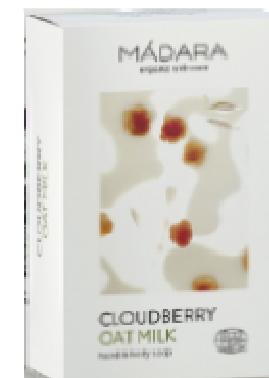

Darba uzdevumu izpilde: produkts - ogas un auga daļas

Inovatīvā produkta potenciālās tirgus cenas un noieta apzināšana.

Ogu
kopraža

Pētījums veikts a/s "Latvijas valsts meži" un LVMI Silava

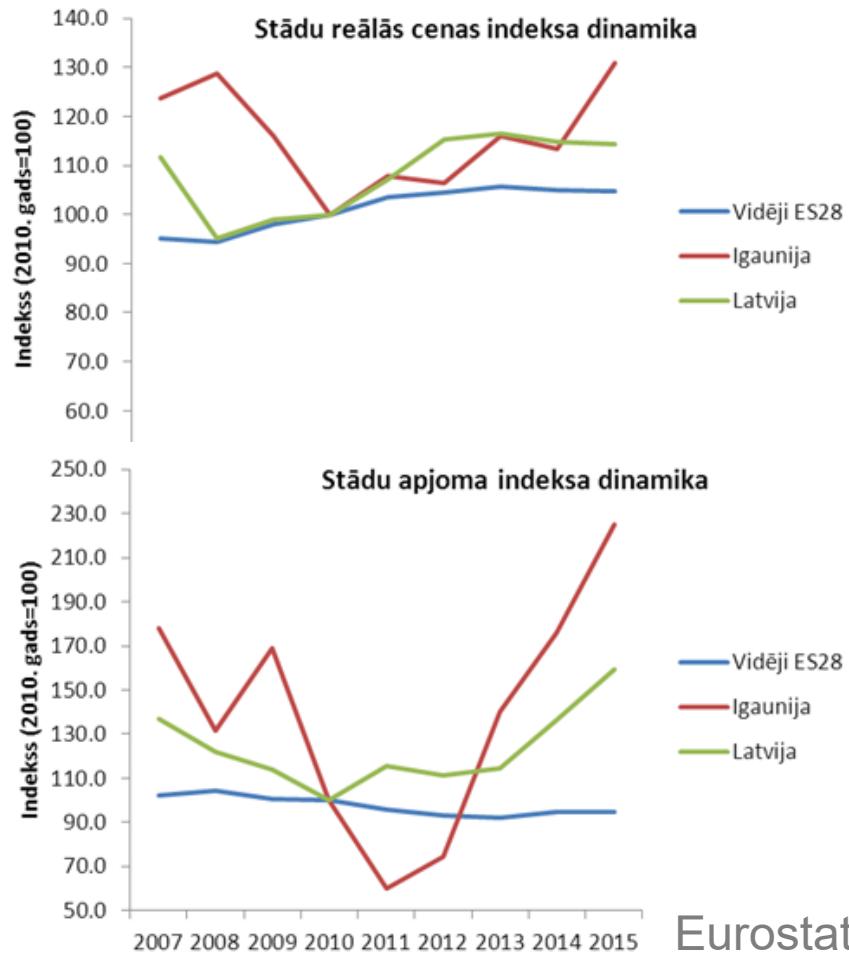
2011. gada 11. oktobra memoranda

"Par sadarbību zinātniskajā izpētē" ietvaros

Darba uzdevumu izpilde: vietējās izcelsmes reproduktīvais materiāls

Inovatīvā produkta potenciālās tirgus cenas un noieta apzināšana.

Eurostat

Darba uzdevumu izpilde

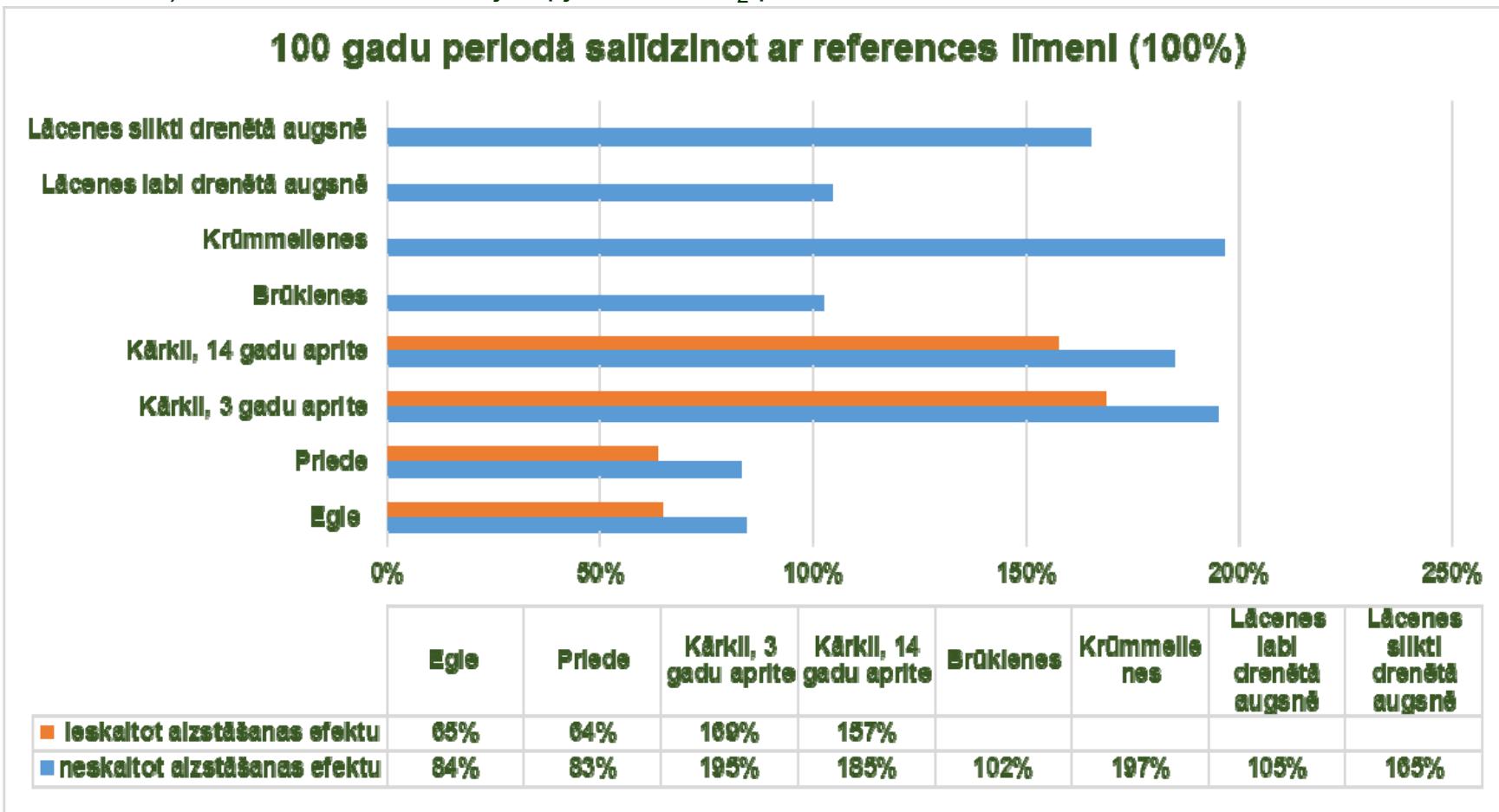
Piecu alternatīvu Pasūtītāja izvēlēto bioproductu ekodizaina analīzes veikšana, sagatavojot produktu un to ražošanas tehnoloģiju aprakstu.

No analizētajiem produktiem labam ekodizainam atbilst **egles kokmateriālu ražošana**, tad **Kārklu šķeldu, Lāceņu ogu ražošana un brūkleņu ogu ražošana farmācijas produktiem**, **Ogu spraudēņstādu audzēšana** un **izplatīšana**, ja tā tiek uzsākta no jauna, nevis kā papildus produkts jau strādājošā stādaudzētavā vai kokaudzētavā, atstāj vislielāko ietekmi uz vidi.

Darba uzdevumu izpilde

Pārskata sagatavošana par zemes lietošanas veida izmaiņu, izvēlētās kultūras audzēšanas un inovatīvā produkta ražošanas ietekmi uz klimata politikas mērķu sasniegšanu, atspoguļojot produkta un tā ražošanas (t.sk. audzēšanas) ietekmi uz SEG emisiju apjomu un CO₂ piesaisti.

Turpmāk pētāmie jautājumi

Ar inovatīvu produktu ar augstu pievienoto vērtību audzēšanas un ražošanas procesu saistīto, papildus padzīlināti pētāmo jautājumu saraksta izveide.

- izstrādāto kūdras lauku novērtēšana – ielabošanas pasākumu praktiskā rezultāta noskaidrošana; SEG emisiju reālo datu ieguve nacionālo aprēķinu koeficientu iegūšanai, zem kūdras slāņa esošā pamatmateriāla C uzkrājumu izpēte;
- izstrādātajos kūdras laukos audzējamo lauksaimniecības kultūru – zālaugu un ogulāju, produktivitātes un biomasa un/vai augļu kvalitātes rādītāju izpēte;
- vietējo un introducēto ātraudzīgo koku sugu plantāciju mežu vai kokaugu stādījumu ierīkošanas paņēmienu, augšanas gaitas, CO₂ papildus piesaistes, klimata un patogēnu risku, izmantojot intensificētas agrotehnikas, izpēte.

Papildus piesaistītais finansējums un citi iespējamie resursi

Apstiprināts projekts: Marginal lands for Growing Industrial Crops:
Turning a burden into an opportunity MAGIC - Horizon 2020 Call: H2020-
RUR-2016-2017 (Rural Renaissance - Fostering innovation and business opportunities)

Šajā gadā sagaidāmie projektu uzsaukumi:

[Bio-based products: Mobilisation and mutual learning action plan \(BB-05-2017\)](#)

Produkti no brūklenēm lācenes, paludikultūras – farmācija, jāveido attiecīgs konsorcijjs.

[Strategies for improving the bioeconomy knowledge of the general public \(BB-08-2017\)](#)

Sabiedrības informēšanas pasākumi par izstrādātu kūdras atradņu/lauku tālākas izmantošanas ieguvumiem – attīstot bioekonomikas nozares.

[„Datu ieguve, apstrāde un analīze vides politikas ieviešanai”/„Multisektoriālie projekti” aktivitātes](#)

Purva ieplaku pamatl materiāla C satura izpēte.

[Adaptive tree breeding strategies and tools for forest production systems resilient to climate change and natural disturbances \(BB-03-2017\)](#)

Provenienču un klonu piemērotība kultivēšanai izstrādāto kūdras laukos

[Pārrobežu sadarbība – Centrālbaltija](#)

Barības vielu izskalošanās pētījumi - zemkopība izstrādātos kūdras laukos, licences platībās dažādi augsnes ielabošanas veidi materiāli

[Igaunijas Latvijas programma - Pārrobežu sadarbība](#)

Zemkopības kultūru ierīkošana radot jaunas darba vietas un attīstot pirmapstrādi – pārstrādi.

[Biotehnoloģija ilgtspējīgai bioekonomikai](#)

Fosilo materiālu aizstājēji no zemkopības kultūrām

[Pētniecības un inovācijas projektu pieteikumu izstrāde](#)

Kāda no augstāk minētajiem pieteikumiem vai cita sagatavošanai piesaistāms finansējums.

Iesniegtie projektu pieteikumi Horizon 2020

Biomass – CONNECT – par biomasas ieguves
paņēmieniem, agrotehnikām, to popularizēšana,
apmācības.

SELFIN – pilna dzīves cikla novērtējums – zemes
izmantošanas efektivitāte no ekonomiskā un
ekoloģiskā viedokļa, izmantojot statistikas datus
un brīvpiekļuves aero-foto attēlus.

LVMI Silava statuss – projekta partneris.

Diskusija – iespējas vai izaicinājumi!

Izpildītāji - komanda

LVMI Silava vadošie pētnieki:

- ✓ **Dagnija Lazdiņa** (projekta vadītāja, eksperte ātraudzīgo kokaugu un enerģētisko kultūraugu audzēšanā un augsnes ielabošanā, Dr.silv., Mg.biol.).
- ✓ **Andis Lazdiņš** (eksperts SEG un CO₂ jautājumos un kokaugu stādījumu biomasas novākšanā, Dr.silv., Mg.biol.).

LVMI Silava asistenti:

- ✓ **Kristaps Makovskis** (speciālists sociālekonomiskajos jautājumos un enerģētisko kultūru audzēšanā, Mg.oec., doktorants),
- ✓ **Ieva Bebre** (speciālists vides un izstrādāto kūdrāju rekultivācijas jomā, Mg.silv.),
- ✓ **Toms Sarkānbols** (speciālists vides un ātraudzīgo kokaugu jomā, Mg.sc.env., B.sc.silv.).

Eksperти:

- ✓ **Laimdota Kalniņa** (eksperte, Dr. phil., Dr. geogr., LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes asoc.prof., vadošā pētniece, Latvijas kūdras ražotāju asociācijas goda biedre).
- ✓ **Sarmīte Rancāne** (Mg.agr., eksperte graudzāļu jomā).
- ✓ **Līga Vilka** (Dr.agr. speciāliste ogu kultūru audzēšanā un fitopatoloģijā).
- ✓ **Dace Šterne** – Dr.agr. Eksperete krummelleļu jomā.
- ✓ **Dina Popluga** (Dr.oec., eksperte sociālekonomiskajos jautājumos).
- ✓ **Uldis Grīnfelds** (Dr.ing. eksperts biomasas pārstrādē).